

Soldati ai României Mari. Din prizonieratul rusesc in Corpul Voluntarilor transilvaneni si bucovineni (1916 – 1918)

Lt.col.drd. Ioan PAREAN

Când, la 15 august 1916, clopotele bisericilor din întreaga Românie vesteau intrarea triumfală a armatei române în Transilvania, prin trecătorile Carpatilor, în Rusia taristă, aliata României în acest prim război mondial, se aflau în lagarele de prizonieri peste 120.000 de români transilvaneni și bucovineni, foști militari în armata austro-ungară.

Căzuți prizonieri în primii doi ani de război, timp în care România își păstrase neutralitatea, românii din dubla monarhie erau răspândiți în cele peste o mie de lagare de prizonieri imprastiate pe întinsele stepe rusești și, chiar dincolo de munții Urali în neguroasă și înghețată Siberie. Acești prizonieri ai armatelor Puterilor Centrale erau folosiți ca mână de lucru pe întinsele mosii rusești, în minele și întreprinderile acum golite de mușchii ruși concentrați în marea armată a țarului Nicolae al II-lea Romanov (1894-1917).

Multi dintre marii proprietari ruși, care foloseau ca mână de lucru prizonieri, erau filogermani sau filoauștrici, având multi dintre ei origini germane sau austriece încă din timpul Ecaterinei cea Mare (1762-1796) a Rusiei. Aceștia foloseau ofițeri prizonieri germani, austrieci sau unguri la supravegherea activităților lucrativ desfășurate de ceilalți prizonieri pe domeniile lor. Astfel exploatarea secolară a popoarelor închise între granițele Imperiului central-european a continuat și pe moșiile din stepele rusești folosindu-se același bici. În cei doi ani de prizonierat, în lagarele rusești, românii n-au beneficiat niciodată de serviciile Crucii Roșii Internaționale, acestea având ca destinație doar prizonierii națiunilor „*cu sânge albastru*”.

La vestea că România a intrat în război alături de Puterile Antantei, 40.000 de prizonieri români transilvaneni și bucovineni, aflați în lagarele rusești, au cerut să fie înrolați în armata română. Înșă, neexistând o convenție, privitoare la acest fapt, între România și Rusia, cererea acestora a fost respinsă de autoritățile țariste. Prizonierii români care au insistat pentru eliberarea lor și înrolarea în armata română au fost arestați și închisi, ajungând într-o situație mai grea decât cea în care fuseseră ca prizonieri de război.

La insistența guvernului român, guvernul țarist a convenit în luna octombrie a anului 1916, ca, în schimbul a 15.000 de prizonieri germani și austro-ungari, să permită eliberarea și înrolarea în armata română a 15.000 de prizonieri de origine română aflați în lagarele din Rusia.

Conform acestei convenții și a avalanșei de cereri venite din partea prizonierilor români aflați în lagarele rusești, Marele Cartier General rus a acceptat organizarea unui lagar de primire a voluntarilor români în comuna Darnita, din apropierea orașului Kiev. Situată într-o frumoasă pădure de brazi, comuna Darnita era un punct de vigoare și de petrecere a timpului liber de către locuitorii Kievului. Aici vor aștepta mai bine de o jumătate de an, primii dintre voluntarii români, constituirea primului batalion de voluntari care va pleca să lupte în componenta armatei române. În acel decembrie al anului 1916, cu geruri de peste -30° C, la Darnita, 250 de ofițeri și 1.200 de subofițeri și gradati au constituit nucleul viitoarelor unități de voluntari români. Acest nucleu a primit denumirea de Comandamentul „*Corpului de voluntari ardeleni și bucovineni*”. În conducerea acestui Corp de voluntari erau cuprinși ofițerii de

rezerva: dr. Pompiliu Nistor, dr. Victor Deleu, Vasile Chiroiu, Ion Vescan, Emil Isopescu etc.

Desfasurarea generala a razboiului si mai ales luptele politice, care vor duce la caderea tarismului, au facut ca voluntarii români concentrati la Darnita sa ramâna intr-o indelungata asteptare.

La 23 februarie 1917 a sosit la Darnita, Lt.col. Constantin Gh. Pietraru, ofiter activ al armatei române, care a fost desemnat de Marele Cartier General român sa organizeze constituirea, echiparea si afluirea spre tara a unitatilor de voluntari.

La 23 februarie/8 martie 1917, Ministerul de Razboi al României a emis ordinul nr. 1.191, care prevedea infiintarea Corpului voluntarilor români ardeleni si bucovineni aflati in Rusia. Acest ordin este considerat actul de nastere al Corpului de voluntari.

Voluntarii români intruniti la Darnita – Kiev in 1917

Dupa indelungate negocieri cu noul guvern de la Petrograd, la 3/16 martie, generalul Constantin Coanda primeste acceptul Inaltului comandament rus de a recruta si a constitui la Darnita Corpul voluntarilor români, fara insa a se preciza efectivele acestui Corp.

La 5/18 martie 1917 voluntarii semneaza un „Angajament” formulat de catre generalul Constantin Coanda, seful misiunii militare române pe lângă Marele Cartier General rus si totodata comandant al Corpului voluntarilor, si Lt.col. C-tin Gh. Pietraru. Acest angajament avea urmatorul continut:

Angajament

Subsemnatii ofiteri, subofiteri si soldati de nationalitate româna, declaram pe onoare si constiinta, ca voim sa luptam alaturi de armata româna, pentru desrobirea tarilor noastre de sub dominatiunea austro-maghiara si alipirea lor la România.

Prin acest angajament noi devenim ofiteri, subofiteri si soldati români, cu aceleasi drepturi si datorii, ca si cei din armata româna. Timpul servit in armata austro-ungara, ca si cel in calitate de prizonier ni-se va socoti la vechimea gradului nostru. Noi si familiile noastre vom avea aceleasi drepturi la pensiuni, ajutoare si

recompense ca si ofiterii, subofiterii si soldatii români, luându-se in seama si timpul servit in armata austro-ungara si cel in calitate de prizonier.

Din momentul subscrierii acestui angajament ne consideram ca facând parte din armata româna si prin urmare acei dintre noi, cari nu vor raspunde la chemare, vor fi considerati ca dezertori si pedepsiti conform legilor românesti.

Tot astfel ni-se vor aplica toate dispozitiunile legale si regulamentare in vigoare in armata româna.

Dumnezeu sa ne ajute, ca prin sângele nostru sa ne desrobim tarile si sa facem România-Mare, unita intr'un singur trup si pe vecie.

Darnita, la 5 Martie 1917 st. v.

La 5/18 aprilie, lt.col. Pietraru reuseste sa obtina promisiunea verbala a ministrului de razboi, Gucicov, de a recruta un numar de 30.000 de voluntari si aceasta numai la interventia diplomatica a prim ministrului român, I.I.C. Bratianu. A urmat opozitia generalului Romanovsky, noul sef al Marelui Cartier General rus, care a ordonat ca din cei 120.000 de prizonieri români aflati in lagarele rusesti sa fie recrutati doar 5.000 si acestia numai din circumscriptia militara a Moscovei, zona unde se gaseau aproximativ 10.000 de prizonieri români.

In acest timp, prin lagarele de prizonieri, s-a raspândit zvonul ca autoritatile austro-ungare confisca averile si spânzura membrii familiilor celor ce se inscriu in Corpul de voluntari. Acest fapt nu a descurajat avântul patriotic al prizonierilor români, ci a stimulat cererea lor de a se inscrie in Corpul voluntarilor pentru a lupta in armata româna alaturi de cei 29.000 de soldati si 1.816 ofiteri transilvaneni cuprinsi in efectivele armatei române, inca de la intrarea României in razboi.

La 13/26 aprilie 1917 voluntarii de la Darnita adreseaza un manifest: „*Guvernului provizoriu al Rusiei. Sfatului deputatilor, muncitorilor si soldatilor din Petrograd, tuturor statelor aliate si neutre prin reprezentantii lor in Rusia.*” Acest manifest care a fost semnat de catre 250 de ofiteri si 250 de subofiteri si soldati a fost apreciat ca o prima declaratie de unire a tuturor românilor intr-un singur stat, un preambul al marii uniri de la Alba Iulia.

In luna mai 1917, Comandamentul Corpului voluntarilor români a fost mutat de la Darnita, la Kiev. Ofiterii au fost cartiruiti in liceul de fete din cartierul kievean, Podoli, iar restul voluntarilor au primit adapost in cazarma din cetatea Kievului. Aici au primit voluntarii cele sase comisii de recrutare venite de la Iasi. In scurt timp s-au organizat si utilat ateliere de croitorie si cizmarie necesare bunei echipari a voluntarilor.

In intervalul 25 mai-3 iunie 1917 au fost echipati si pregatiti sa plece in tara 116 ofiteri si 1.250 gradati si soldati români.

In ziua de 3 iunie 1917 a plecat spre România primul tren militar care transporta cel dintâi batalion de voluntari ce se constituisera la Kiev. Dupa trecerea Nistrului, pe tot parcursul pâna la Iasi, voluntarii au fost întâmpinati de localnici cu dragoste si flori. La Chisinau au primit in dar un steag tricolor si o icoana cu chipul Mântuitorului. Steagul sa-i insufleteasca in lupta cea dreapta, iar icoana sa o puna dupa Marea Unire in altarul catedralei ortodoxe de la Sibiu.

Ajunsi, la 6 iunie, in gara Iasi au fost primiti cu un deosebit entuziasm, atât de catre autoritatile militare si civile, cât si de catre populatia capitalei Moldovei. La sosirea acestui prim batalion au fost de fata: Vintila Bratianu, ministrul de razboi, generalii Prezan, Petala, Cristescu, Vladescu, poetul Octavian Goga si multi altii. Garda de onoare a fost formata dintr-un regiment de vânatori având drapelul de lupta desfasurat si muzica acestuia.

În ziua de 9 iunie 1917, batalionul de voluntari a depus jurământul de credință față de patria română și rege, pe un câmp de instrucție de la periferia Iașului. A urmat defilarea voluntarilor și a trupelor participante la această solemnitate. Au asistat la depunerea jurământului de credință: regele Ferdinand I al României (1914-1927), Ionel I. C. Brătianu, președintele Consiliului de Miniștri, generalul Constantin Prezan, șeful Marelui Cartier General român, generalul Dimitri Gr. Scerbacev, comandantul forțelor ruse de pe frontul român, generalul Henri Berthelot, șeful Misiunii militare franceze, precum și alte personalități ale vieții politice și militare românești și străine. În după-amiaza aceleiași zile, în Piața Unirii din Iași, în fața statuii primului domn al României, Alexandru Ioan Cuza, voluntarii transilvăneni și bucovineni au participat la întâlnirea cu populația Iașului. Au fost momente de entuziasm cum rar se poate vedea.

Acțiunea de recrutare și organizare a noi unități de voluntari dintre prizonieri și refugiați a continuat și, a fost chiar intensificată în perioada următoare prin constituirea unor birouri, servicii și comisii cu sarcini precise. Astfel, la 14 iunie 1917 s-a constituit pe lângă Marele Cartier General al armatei române „Biroul A. B.” care avea ca atribuție ținerea evidentei voluntarilor români transilvăneni, bănățeni și bucovineni înrolați în armata română, continuarea recrutării și primirea în țară a voluntarilor din Rusia. În acest timp la Kiev s-a înființat „Serviciul voluntarilor de origine română din Rusia”, iar ca organ de propagandă, ziarul „România Mare”, jurnal care era distribuit în toate lagărele de prizonieri din întreaga Rusie.

La numai o lună după ce primul batalion de voluntari au ajuns în țară, din Kiev a plecat, spre Iași, al doilea esalon, constituit din 100 de ofițeri și 544 soldați.

În perioada 27 iunie-20 august 1917 comisiile de recrutare, din circumscripția militară a Moscovei, au mai trimis în țară 1.500 de voluntari.

La 22 august, după numeroase intervenții la guvernul provizoriu rus, atașatul militar al României obține aprobarea de a recruta voluntari din toate lagărele de prizonieri, până la efectivul de 30.000. Astfel, până la sfârșitul anului 1917 au sosit în țară 450 ofițeri și elevi aspiranți și 8.063 soldați. Recrutarea voluntarilor s-a încheiat la 8 ianuarie 1918, fiind trimisi să lupte alături de armata română un total de 8.513 voluntari.

La 28 noiembrie 1917 (st. v.) Marele Cartier General român a stabilit definitiv structura organizatorică a Corpului de voluntari, s-a creat un „Serviciu central” și un Comandament al voluntarilor cu sediul la Hârlău, avându-l în frunte pe colonelul Marcel Olteanu.

Voluntarii sosiți din Rusia au fost repartizați la regimentele: 5 vânători, 2, 3, 19 și 26 infanterie, unități care au contribuit la oprirea ofensivei armatelor Puterilor Centrale în Moldova, în vara de foc a anului 1917.

Exemplul prizonierilor de război români din Rusia a fost urmat și de cei internați în lagărele din Italia și Franța, care, în primăvara anului 1918 s-au constituit în corpuri de voluntari.

Participarea voluntarilor români transilvăneni, bănățeni și bucovineni, la luptele purtate de către armata română în anii primului război mondial, a constituit un argument în plus pentru legitimarea Marii Uniri de la Alba Iulia, din 1 Decembrie 1918.

Bibliografie:

- [1] Petru Nemoianu, *Corpul voluntarilor români în Rusia*, Tipografia „Nationala”, Lugoj, 1921, passim.

- [2] Idem, *Prima Alba Iulia. Voluntari români in razboiul pentru intregirea neamului. Istoris general*, Timisoara, 1922, p. 12.
- [3] ***, *Istoria infanteriei române*, vol. II, Editura stiintifica si enciclopedica, Bucuresti, 1985, p. 114-115.
- [4] ***, *România in anii primului razboi mondial*, vol. II, Editura militara, Bucuresti, 1987, p. 502-505, 510, 519.
- [5] ***, *Istoria militara a poporului român*, vol. V, Editura militara, Bucuresti, 1988, p. 533-535, 537.